

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

การจัดการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์เพื่อให้มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม รวมทั้งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาว่าต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (ราชกิจจานุเบกษา. 2542 : 3) ประกอบกับการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ส่งผลให้ประเทศต่าง ๆ ในโลกต้องเผชิญกับระบบเศรษฐกิจโลกที่มีการแข่งขันอย่างเสรีและไร้พรมแดนอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ความท้าทายใหม่ในกระแสโลกาภิวัตน์รอบใหม่ของโลกคือการก้าวเข้าสู่ยุคอินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง (Internet of things) ซึ่งอุปกรณ์ต่าง ๆ มีโปรแกรมใช้ร่วมกับคอมพิวเตอร์ รวมถึงโทรศัพท์เคลื่อนที่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560 : 1) สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์กองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2563 - 2565 ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาการบริหารจัดการให้ก้าวสู่การเป็นหน่วยงานดิจิทัลและแนวทางการดำเนินการ ข้อ 3 พัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลรองรับการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การบริหารจัดการและการบริการการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา. ม.ป.ป. : 50 - 51)

ปัญหาของวัยรุ่นและเยาวชนทวีความรุนแรงมากขึ้น เช่น อุบัติเหตุเป็นสาเหตุของการเสียชีวิตของวัยรุ่นเป็นอันดับแรก ซึ่งคร่าชีวิตของวัยรุ่นประมาณ 4,000 คนต่อปี การมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของวัยรุ่นชายมีอายุเฉลี่ย 12.2 ปี วัยรุ่นหญิงอายุเฉลี่ย 12.3 ปี (กรมสุขภาพจิต. 2558 : ก) ปัญหาดังกล่าวก่อให้เกิดความด้อยโอกาสในการศึกษาและการทำงาน อันส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของเยาวชนในอนาคต การใช้ยาบ้าและกระท่อมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีการใช้สารเสพติดและดื่มแอลกอฮอล์ก่อนร่วมเพศ การใช้เวลากับสื่อมากเกินไป 6-7 ชั่วโมงต่อวัน แต่ใช้เพื่อการศึกษาเพียงร้อยละ 14 จึงทำให้เกิดปัญหาเด็กติดเกม เข้าเว็บไซต์ ไปดูสื่อลามก เข้าถึงการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือยและวัตถุนิยม (กรมสุขภาพจิต. 2558 : ก) ปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้จำเป็นที่ควรเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต

นอกเหนือจากที่กล่าวมาข้างต้น ปัจจุบันยังมีสถานการณ์ทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน ประกอบด้วย สถานการณ์ทางด้านเทคโนโลยีและปัญญาประดิษฐ์ สถานการณ์ผู้สูงวัย สถานการณ์ด้านการพนันออนไลน์และเกมออนไลน์ สถานการณ์แรงงานเด็กและเยาวชน และสถานการณ์ด้านความร่วมมือขององค์กรเครือข่ายเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน (กรมกิจการเด็กและเยาวชน. 2561) สำหรับสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนพบว่าในระดับกลุ่มจังหวัด 4 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจำนวนเด็กทั้งหมด 504,885 คน แบ่งเป็นเพศชายจำนวน 83,808 คน เพศหญิง จำนวน 275,518 คน เด็กวัยเรียนตามการศึกษาภาคบังคับ (6 - 15 ปี) จำนวน 253,464 คน ร้อยละ 50.20 แบ่งเป็นเพศชาย 128,678 คน เพศหญิง 124,786 คน และเด็กวัยเรียน (16 - 18 ปี) จำนวน 87,919 คน ร้อยละ 17.41 แบ่งเป็นเพศชาย 44,881 คน เพศหญิง 43,038 คน ส่วนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กในปี 2559 มีจำนวนทั้งหมด 2,868 คน คิดเป็นร้อยละ 1.42 ของประชากรเด็กทั้งหมด เป็นเพศชายมากที่สุด จำนวน 2,099 คน เพศหญิงจำนวน 769 คน พบปัญหามากที่สุด คือ เด็กที่ติดเกมส์และการพนันต่างๆ จำนวน 1,437 คน รองลงมาได้แก่ เด็กที่มีพฤติกรรมติดเหล้า/เครื่องดื่มแอลกอฮอล์/ยาเสพติด 885 คน ถัดมาคือเด็กที่มีพฤติกรรมมั่วสุมและทำความรำคาญให้ชาวบ้าน จำนวน 546 คน (สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 3. 2560 : 18 – 19)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด เป็นหน่วยงานต้นสังกัดที่ดูแลโรงเรียน มีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน กำกับติดตามการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา ให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ประกอบด้วย โรงเรียนในจังหวัดจันทบุรี 23 โรงเรียน ในจังหวัดตราด 16 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 39 โรงเรียน โดยให้ความสำคัญทั้งด้านวิชาการและการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จทั้งด้านการศึกษาและการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ทั้งนี้ได้ดำเนินงานตามนโยบายสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาโดยได้ดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษามีระบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ กลุ่มปกติมีการคัดกรองนักเรียนรายบุคคลจึงเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างถูกต้อง โดยได้ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดทำระบบดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนอย่างเป็นระบบด้วยการลงพื้นที่และให้คำปรึกษา ซึ่งเด็กกลุ่มปกติจะได้รับการส่งเสริมภูมิคุ้มกันและการส่งเสริมพัฒนาจากการจัดกิจกรรม/จัดทำโครงการตามบริบทของสถานศึกษานั้นๆ สำหรับกลุ่มเสี่ยงมีการคัดกรองนักเรียน เพื่อให้รู้ถึงปัญหาต่างๆ และต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนอย่างน้อย 3 ด้านใหญ่ๆ คือ ด้านความสามารถ เช่น การเรียน การรับรู้ของนักเรียนแต่ละคน ด้านสุขภาพ เช่น ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ พฤติกรรมและด้านครอบครัว เช่น เศรษฐกิจ ปัญหาภายในครอบครัว ซึ่งกลุ่มเสี่ยงเป็นกลุ่มที่ต้องเฝ้าระวังแก้ไขตามกรณีและอาจมีแนวโน้มที่จะกลายเป็นกลุ่ม

มีปัญหาได้ ดังนั้นการป้องกันจึงมีความสำคัญมากสำหรับกลุ่มเสี่ยง ส่วนกลุ่มมีปัญหาให้มีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือทั้งการป้องกันและการแก้ไข ปัญหาโดยการสร้างภูมิคุ้มกัน ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด มีพันธกิจที่มุ่งเน้นให้โรงเรียนจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) เพื่อพัฒนามุ่งสู่ Thailand 4.0 และมีเป้าประสงค์ให้ผู้เรียน มีคุณธรรม จริยธรรม มีค่านิยมที่พึงประสงค์ มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น ซื่อสัตย์ สุจริต มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ โดยให้โรงเรียนจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและนำไปใช้ในการเสริมสร้างทักษะชีวิต ดูแลนักเรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด. 2564 : 33)

จากความเป็นมาและความสำคัญจะเห็นได้ว่า โรงเรียนต้องจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศนั้นว่ามีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงในโรงเรียนอย่างไร เพื่อนำผลการศึกษไปประยุกต์ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้อง รวดเร็ว แม่นยำ ทันต่อการใช้ในการเสริมสร้างทักษะชีวิต ดูแลนักเรียนทุกกลุ่มเป้าหมายและให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อคุณภาพการศึกษาในภาพรวมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับพฤติกรรมเสี่ยงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด

ประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ สามารถเป็นองค์ความรู้ให้ผู้บริหาร โรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด นำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาส่งเสริม นักเรียนที่สอดคล้องกับยุคปัจจุบันและเข้าถึงนักเรียนโดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามบริบทของพื้นที่ ซึ่งนำไปสู่ความยั่งยืน ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1,494 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด. 2564 : 12)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด จำนวนทั้งสิ้น 306 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหากกลุ่มตัวอย่างของเกรจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 ; อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด. 2556 : 43) ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้จังหวัดที่ตั้งของสถานศึกษาเป็นชั้นของการสุ่ม

ตัวแปรที่ศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปร 2 ตัวแปร ประกอบด้วย

2.1 ตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด มี 5 ด้าน ดังนี้

2.1.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

2.1.2 การคัดกรองนักเรียน

2.1.3 การส่งเสริมนักเรียน

2.1.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา

2.1.5 การส่งต่อนักเรียน

2.2 ตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่ พฤติกรรมเสี่ยงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด มี 8 ด้าน ดังนี้

2.2.1 การเสพสารเสพติด

2.2.2 พฤติกรรมทางเพศ

2.2.3 ภาวะซึมเศร้าและการฆ่าตัวตาย

2.2.4 พฤติกรรมต่อต้านสังคม

2.2.5 พฤติกรรมการเรียน

2.2.6 อุบัติเหตุจากการใช้ยานพาหนะ

2.2.7 พฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง

2.2.8 การบริโภคอาหารที่ไม่ดีต่อสุขภาพ

นิยามศัพท์เฉพาะ

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวกับดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนซึ่งมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน ใช้การมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหารและครูทุกคน มีขั้นตอนสอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษาและการบริหารทั้งระบบโรงเรียน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ โดยผ่านกระบวนการในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ประกอบด้วยเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสื่อสารเพื่อใช้ในการจัดเก็บ การรวบรวม การรับส่ง การเรียกใช้ การจัดการ การวิเคราะห์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและประมวลผลสารสนเทศอย่างเป็นระบบโดยไม่จำกัดจำนวนในรูปของดิจิทัล ไม่ว่าจะเป็นภาพ เสียง ข้อความ ตัวเลขได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้อง รวดเร็ว แม่นยำ ทันต่อการใช้ประโยชน์และสามารถเชื่อมต่อสารสนเทศถึงกันได้ง่าย มีการรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบข้อมูล การประมวลผลข้อมูล การนำเสนอข้อมูลสารสนเทศและการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ ซึ่งการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง การรู้จักความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน ที่มีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งหล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านบวกและด้านลบ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนเพื่อสามารถนำไปวางแผนให้การช่วยเหลือ ป้องกันและส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม เช่น ด้านความสามารถ ด้านการเรียน ด้านสุขภาพ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ/พฤติกรรม ด้านครอบครัว ด้านเศรษฐกิจ ด้านการคุ้มครองนักเรียน ด้านสารเสพติด ด้านความปลอดภัย ด้านเพศ

2. การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน เพื่อการจัดกลุ่มนักเรียน เป็น 4 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ ซึ่งควรได้รับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันและการส่งเสริมพัฒนา 2) กลุ่มเสี่ยง คือ นักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงตามเกณฑ์ การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การป้องกันและแก้ไขตามกรณี 3) กลุ่มมีปัญหา คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มมีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องช่วยเหลือและแก้ปัญหาโดยเร่งด่วน 4) กลุ่มพิเศษ คือ นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษมีความเป็นอัจฉริยะแสดงออกซึ่งความสามารถอันโดดเด่นด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน อย่างเป็นที่ประจักษ์เมื่อเทียบกับผู้มีอายุในระดับเดียวกันภายใต้สภาพแวดล้อมเดียวกัน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนา ศักยภาพความสามารถพิเศษนั้นจนถึงขั้นสูงสุด

3. การส่งเสริมนักเรียน หมายถึง การสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษาไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา ให้มีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหาและเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/ปัญหากลับมาป็นนักเรียนกลุ่มปกติมีคุณภาพตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวัง โดยใช้การจัดกิจกรรมโฮมรูม การเยี่ยมบ้าน การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหรือการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน

4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา หมายถึง การจัดกิจกรรมหรือการกระทำที่เป็นการให้ความดูแลใส่ใจอย่างใกล้ชิด เพื่อหาวิธีการช่วยเหลือ ป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนด้วยเทคนิควิธีการที่เหมาะสม เป็นกระบวนการหรือทักษะการช่วยเหลือที่ครูแต่ละคนต้องเรียนรู้ ฝึกฝนเพื่อนำไปใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละปัญหาในนักเรียนแต่ละคน เช่น การให้คำปรึกษาเบื้องต้น การปรับพฤติกรรมด้วยกิจกรรมในชั้นเรียน การจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน/จับคู่ Buddy การสื่อสารกับผู้ปกครอง การจัดกิจกรรมซ่อมเสริม การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การเยี่ยมบ้านนักเรียน หรือร่วมดำเนินการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาให้นักเรียนตามความเหมาะสม

5. การส่งต่อนักเรียน หมายถึง กระบวนการที่ครูที่ปรึกษาเป็นผู้ดำเนินการในการแก้ไขปัญหานักเรียน หากเป็นการแก้ไขปัญหามากต่อการช่วยเหลือของครูที่ปรึกษาควรส่งต่อไปยังครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครอง เช่น ปัญหาเกี่ยวกับจิตใจ ความรู้สึก ปัญหาพฤติกรรมที่ซับซ้อนหรือรุนแรง เป็นต้น แต่หากเกิดกรณียากต่อการช่วยเหลืออีก ก็ต้องส่งต่อผู้เชี่ยวชาญภายนอก เพื่อให้ปัญหานักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้นและรายงานผลกลับให้ครูที่ปรึกษาทราบ

พฤติกรรมเสี่ยงในโรงเรียน หมายถึง การกระทำหรืออาการที่แสดงออกทางร่างกาย ความคิดและความรู้สึก เพื่อตอบสนองสิ่งเร้าที่อาจก่อให้เกิดสิ่งไม่ดีในอนาคตและสถานการณ์ที่เป็นอันตรายต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งทางร่างกายและจิตใจ สูญเสียหน้าที่ ขาดโอกาสพัฒนาตามปกติหรือเสียชีวิตในโรงเรียนในสังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด แบ่งออกเป็น 8 ด้าน คือ การเสพสารเสพติด พฤติกรรมทางเพศ ภาวะซึมเศร้าและการฆ่าตัวตาย พฤติกรรมต่อต้านสังคม พฤติกรรมการเรียน อุบัติเหตุจากการใช้ยานพาหนะ พฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงและการบริโภคอาหารที่ไม่ดีต่อสุขภาพ ดังนี้

1. การเสพสารเสพติด หมายถึง การกระทำหรืออาการที่แสดงออกทางร่างกาย ความคิด และความรับรู้ถึง เพื่อตอบสนองต่อยาหรือสารเคมี ซึ่งเมื่อเสพหรือฉีดเข้าสู่ร่างกายติดต่อกัน ซ้ำระยะเวลาหนึ่ง เมื่อติดจะก่อให้เกิดพิษเรื้อรัง ทำให้ร่างกายและจิตใจเสื่อมโทรม อาจเกิดจากอยากลอง อยากรู้ อยากเห็น อยากสัมผัส ถูกเพื่อนชักชวน ถูกหลอกลวง ลดความเจ็บปวดทางกาย ความคะนองขาดสติยั้งคิด หรือภาวะสิ่งแวดล้อมรอบตัวเอื้ออำนวยส่งเสริม

2. พฤติกรรมทางเพศ หมายถึง การกระทำหรืออาการที่แสดงออกทางร่างกาย ความคิด และความรับรู้ถึง ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ เป็นพฤติกรรมที่สามารถมองเห็นและสังเกตได้ด้วยตาเปล่า ซึ่งมีความแตกต่างกันของแต่ละบุคคล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศ ได้แก่ ครอบครัว เพื่อน สังคมและวัฒนธรรม

3. ภาวะซึมเศร้าและการฆ่าตัวตาย หมายถึง การกระทำหรืออาการที่แสดงออกทางร่างกาย ความคิด และความรับรู้ถึงที่มีความผิดปกติของจิตใจ อารมณ์ไม่สดชื่น เบื่อหน่ายท้อแท้ ความคิดเชิงลบ หลงลืม ไม่ใส่ใจ เบื่ออาหาร ความคิดและการเคลื่อนไหวช้าลง หดความสนใจในทุกเรื่อง พูดว่าอยากตาย หรือไม่อยากมีชีวิตอยู่

4. พฤติกรรมต่อต้านสังคม หมายถึง การกระทำหรืออาการที่แสดงออกทางร่างกาย ความคิด และความรับรู้ถึงที่ละเมิดหรือไม่สนใจสิทธิของผู้อื่น การละเลยในกฎเกณฑ์ทำให้ผู้อื่นหรือสังคมเดือดร้อน มีพฤติกรรมรุนแรงหุนหันพลันแล่น หงุดหงิดง่าย ก้าวร้าว ขาดความรับผิดชอบ ไม่มีความสำนึกผิด รวมทั้งไม่สามารถปฏิบัติตามกฎของสังคม

5. พฤติกรรมการเรียน หมายถึง การกระทำหรืออาการที่แสดงออกทางร่างกาย ความคิด และความรับรู้ถึงที่มีโอกาสทำให้เกิดผลเสียต่อการศึกษาเล่าเรียนทั้งในและนอกห้องเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การหนีเรียน การไม่ส่งงาน หรือการกระทำที่ก่อให้เกิด การยุติการเรียน หรือไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน

6. อุบัติเหตุจากการใช้ยานพาหนะ หมายถึง การกระทำหรืออาการที่แสดงออกทางร่างกาย ความคิดและความรู้สึกที่ก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยต่อการใช้ยานพาหนะทำให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพหรือชีวิต ได้แก่ การขับรถเร็ว เมาแล้วขับ ขับรถหวาดเสียว ไม่ปฏิบัติตามกฎจราจร

7. พฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง หมายถึง พฤติกรรมที่เป็นการกระทำที่รุนแรงไปจากปกติมักแสดงออกทางด้านร่างกายและจิตใจอาจเป็นความรุนแรงกับตนเองหรือความรุนแรงต่อผู้อื่นที่นำไปสู่การบาดเจ็บ เช่น การพกพาอาวุธ การทำร้ายร่างกายผู้อื่น อารมณ์ฉุนเฉียว วู่วาม ก้าวร้าว เอาแต่ใจตนเอง ไม่ยอมคน ชอบการแข่งชิงสิ่งของจากผู้อื่น การรวมกลุ่มหรือมั่วสุมอันน่าจะก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยหรือขัดต่อศีลธรรมอันดีของส่วนรวม การทำลายข้าวของสาธารณะ

8. การบริโภคอาหารที่ไม่ดีต่อสุขภาพ หมายถึง การบริโภคอาหารที่ไม่เหมาะสมทั้งทางด้านอาหารที่กิน คุณภาพของสิ่งที่กินและดื่ม กินมากหรือน้อยเกินไป ไม่ถูกสุขลักษณะ ขาดอาหาร ผอมเกินไปหรือเสี่ยงต่อภาวะน้ำหนักเกิน บริโภคผักและผลไม้ไม่พอ บริโภคหวานมันมากเกินไป บริโภคเกลือและโซเดียมในปริมาณที่เกินกำหนดมาตรฐานต่อวัน รวมถึงอาหารฟาสต์ฟู้ดและใช้แอปพลิเคชันสั่งซื้ออาหารซึ่งสามารถเข้าถึงร้านอาหารได้ง่าย

ครู หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่ทำหน้าที่หลักทางด้านการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด

โรงเรียน หมายถึง หน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรีและตราด

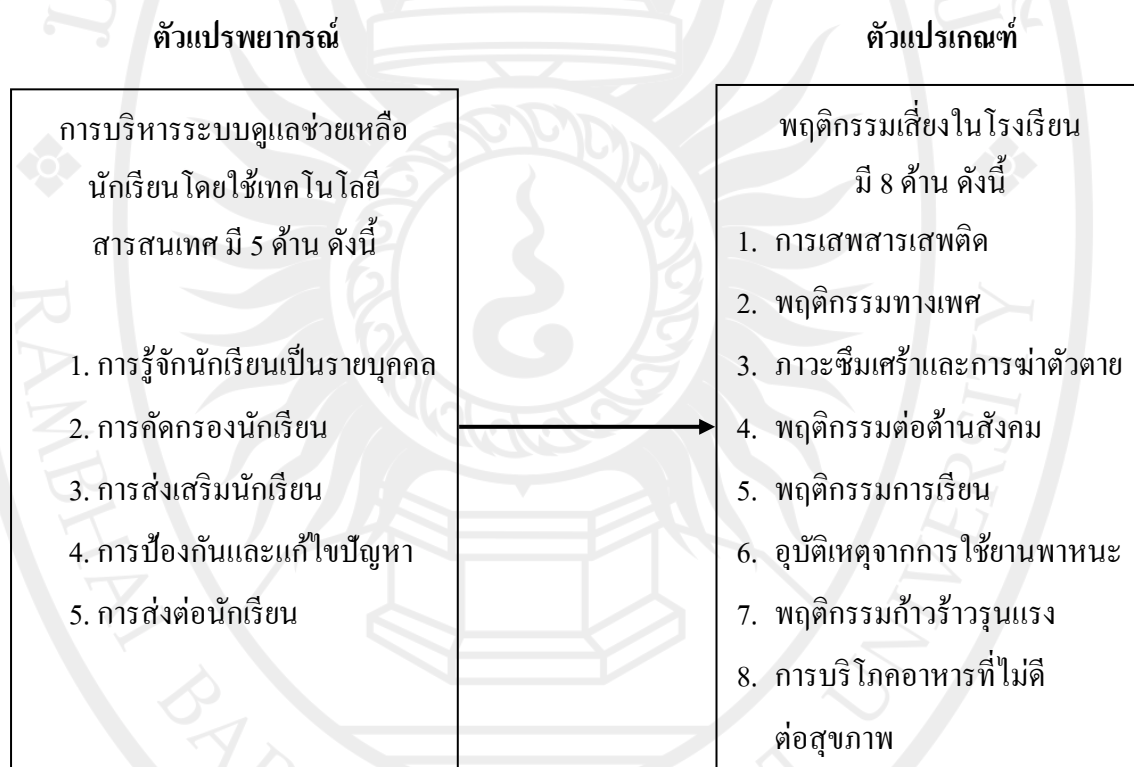
เขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง หน่วยงานของรัฐที่กำกับดูแลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรีและตราด คือ

1. จังหวัดจันทบุรี จำนวน 23 โรงเรียน
2. จังหวัดตราด จำนวน 16 โรงเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด โดยผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและกรมสุขภาพจิต พบว่าการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มี 5 ด้าน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งต่อนักเรียน และได้วิเคราะห์พฤติกรรมเสี่ยงในโรงเรียน จากทัศนะของจรรยา เศรษฐพงษ์และคณะ (2553 : 54), นวลฉวี ประเสริฐสุขและคณะ

(2554 : 33), ทวีศิลป์ วิษณุโยธินและคณะ (2556 : 10-11), พิศสมัย อรทัยและพัชรินทร์ นันทจันทร์ (2557 : 216), อรอนงค์ ช้ายโพธิ์กลาง (2557 : 36), สูดคณิง ณ ระนอง (2558 : 39), กรเกล้า ลำลี (2558 : 15), พนม เกตุมาน (2559 : ออนไลน์), สิริทรัพย์ สีหะวงษ์และสุพัตรา ดีดวงพันธ์ (2560 : 169), สมบูรณ์ ดันยะและคณะ (2561 : 14), ราชกิจจานุเบกษา (2562 : 7), โรงเรียนบางปะอินราชานุเคราะห์ 1 (2557 : ออนไลน์), Centers for Disease Control and Prevention (2019 : ออนไลน์) พบว่าแบ่งออกเป็น 8 ด้าน คือ การเสพสารเสพติด พฤติกรรมทางเพศ ภาวะซึมเศร้าและการฆ่าตัวตาย พฤติกรรมต่อต้านสังคม พฤติกรรมการเรียน อุบัติเหตุจากการใช้ยานพาหนะ พฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงและการบริโภคอาหารที่ไม่ดีต่อสุขภาพ จากนั้นนำมาปรับประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

1. การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด
2. การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด